

בחזקת טהור אינו מטמא אחרים אלא מד"ם.
וצר"ש זכורות ל' א' הקשה דהא מטמא משקין
מח"ת, ואייתי לדברי רמב"ם רפ"ז דאצות
הטומאה. ועי' חזו"א שו"ת סי' י' ס"ק י"א
ד"ה אצל].

II

עשה דמשמרת תרומותי בטומאה דרבנן
מדברי הרמב"ם פ"ה מה' שמיטה ויוצל הט"ז
ה"ל צלות הקודמת, לכאורה יש להוכיח
דמטמא תרומה בטומאה דרבנן לא קטצר בעשה
דמשמרת תרומותי מן התורה. דאי לאו הכי
אמאי חייב לי' למוכר אוכל טמא בחזקת טהור
חשוד לדברי סופרים, ולא לד"ת, הא התרומה
שתיטמא באוכל זה תיפסד וקטצר בעשה דמשמרת
תרומותי, ואע"ג דהאי גברא חשוד הוא לגבי
איסור דרבנן, מ"מ כדנפקא מיני' איסורא
דאורייתא לכאורה אינו חשוד, ול"ת בגדרי חשוד
בזה צכה"ג. (ואולי כל זמן שלא נודע לקויה
שהאובלים טמאים, ובסוד דטהורים הם, לא
קטצר בעשה דמשמרת אס יגעו באוכלי תרומה,
שהרי יאכל התרומה שנגעה בהם בחזקת טהרה,
ואע"ג דלכשתודע לו טומאת האוכלין ירהג
טומאה בתרומה, ויגרס להפסד, מ"מ השתא דלא
ידע דיינין לה להגותו לפי ידיעתו כעת וא"כ
המוכר לי' בחזקת טהורים אין כאן אלא נידון
דרבנן. וי"ל בזה).

ובתוספתא פרה פ"ג ה"ג תימא, (לגירסת
הגר"א שם), ופולטין אגוזין בג
תרומה צמטית צידים מסואצות ולא חשו להם
משום טומאה. ע"כ. ופי' בחזו"א (שם סי' ט"ז
ס"ק ע"ז), דאין חוששין שמה תקרע ויגע צהגות,
ודומיא דיו"ט צציה ל"ד א'. ולכאורה מדנקטה
תוספתא צידים מסואצות, משמע דאי הוה
הפולט טמא מדאורייתא הוה חיישין שמה תקרע
הצמטית ויגע בהם, ואי נימא דמטמא תרומה
בטומאה דרבנן קטצר בעשה דמשמרת תרומותי,
מאי שנא טומאה דרבנן מאי שנא טומאה

I

יד למשקין

בתוספתא הוצאה צר"ש פ"ג דעבול יום מ"ז
תימא, הומר באוכלין שאין במשקין
וכי' שהאוכלין יש להם ידות וכו' משא"כ במשקין.
ולכאורה איכא נשיוני מהא פג מה שכתבו תוס'
הוגין קי"ז צ' ד"ה ולא, וא"ת וכו', ואמאי לא
נעמאו [המשקין] צגגיעת הטומאה לקניפה
מבוס שומר. וי"ל וכו'. ומשמע דס"ל לתוס'
דאיכא דין שומר למשקין, ולכאורה ה"ה ידות.
ועי' ציחור הגר"א לתוספתא ה"ל, וז"ל, פי'
דמשקין אס מחובר להם משקין שאין מקצלין
טומאה כלל לא נעשה יד, וכן אס מחובר למשקה
אוכל לא נעשה יד נהציה טומאה למשקה. ע"כ.
ויתכן לפי"ז, דלאו דינא קאמרה תוספתא דאין
יד למשקין, אלא דמניאות לא משכחה טיבה יד
למשקין ובה גמי חשיב הומר באוכלין מצמשקין.

ולכאורה יש לומר דה"א למילף דין יד למשקין
מהבד ג' דצסוגיא דחולין שם דכתוב
בכו ידות, תגור זרעים וגבלה, דמה להבד שכן
מטמאין אחרים תאמר במשקין שאין מטמאין
אחרים. [ועי' חזו"א סי' טהרות בהוספות מש"כ
נענין דברי הרמב"ם פ"ז מה' אצות הטומאה
ה"א, ואין האוכל שטמא מטמא אוכל אחר
מה"ת וכו' אצל מד"ם גזרו וכו' וכן אס נגע
אוכל הטמא במשקין טמאין, דאין הכוונה צמש"כ
וכן אס נגע אוכל וכו', דהוא מד"ם, (ונמלא
לפי"ז דאוכל הוה כמשקה שאין מטמא אחרים
מה"ת, וספיר מליין נמילף מיני' משקין לענין
ידות דאיכא פירכה בג"ט) אלא קאי דאי וכן
אס וכו' הד"ת שטמא מה"ת. ועי"ש. ועי'
רמב"ם פ"ה מה' שמיטה ויוצל הט"ז החשוד
על הטהרות וכו', שהאוכל הטמא הזה שמכרו

למעלה מן הכלי הכל המת חוזר האור ומעלה
מה שבתוכו, יש לומר דהיינו פעמל דיושבת
על שוליה, משום שהאור שלמעלה מן הכלי חוזר
ומעלה הכלי. (ויעו"ש עוד. ועי' לקמן אות
כ"ה).

ולכאורה המכוון לענין ארץ העמים לא חשיב
כח"ג נפגם ראשו ורובו, דבעינן דיומלא
שם בארץ העמים, ולא סגי בהיעמלות מחמתה
בג"ד. ולענין הדין דתוס' גיטין ח' ז' דתחת
דף שראשו אחד בארץ העמים, מעמל, לא קשה,
יעינן בחזו"א אהליות סי' כ"ה ס"ק ז', דכתב,
דכל שההלל נמשך מארץ העמים עדיין הוא בכלל
ארץ העמים. יעו"ש.

ויש לעיין בשו"ת תצב ומגדל שנכנסו לארץ
העמים, ופתחון מן הכלל ונמשך בגג לחון
יותר מקרקעיתו, דלכאורה לא יעמל הנמלא
בתוכה חף להמציא בתוס' גיטין כ"ה ודו"ק.
ובו"ר בחזו"א אהליות סי' ג' ס"ק ח' יעו"ש.
ול"ה בג"ד.

יג

בגדרי יד להביא טומאה

יש יד לטומאת מדרס כמו שהוכיח בחזו"א כלים
סי' ל"ד ס"ק א' ממנהי פ"ט דכלים מ"ד
ע"ש. ועוד עיין תוספתא הוצאה דר"ש פהרות
פ"ז מ"ז, ריב"ז אומר אפי' נימא אחת, שהמדרס
מביא טומאה על עצמו בכל שהוא. והכוונה
לטומאת מדרס כמשמעות הלשון ולא לטומאת
מגע. (ועוד עיין הגהות הגר"א שם אות ג').
ובר"ש שם בסוף דבריו מציא דיומלא מדון יד
הוא. ויש לעיין תוספתא כלים ר"ב ז"ב.

ע"י חזו"א שלכו ז"ס שהוכיח מתוספתא הוצאה
דר"ש שם ד"ה הקיאה, הנוגע בלמר נבלה
וצנימי מרכז וצמי חטאת שיש בהם כדי הזי'
מעמל שמים ופוסל אחד שאי אפשר לנוגע שלא
יסוע, דמוכה מניה דהמסיע מקלף נבלה טמא.
ויש לעיין במש"כ הראב"ד דפ"י לתורת כהנים
מאורע (פרשת זבים) פרשה ד' ה"ד, אצל חס

בכל מקום, אמר להם וכי היאך אפשר להן
להיות תחילה אה"כ נעמל כל גופו חון מזה.

ולכאורה משכח"ל חון מזה שהכנים ידיו נצית
פ"ז, דבראשו ורובו נעמל כונו,
ושהכנים ידיו הו"ל לידיו להיות תחילה וכמו
בצית המנוגע. וי"ל דה"ל דגל עדיף מצית
המנוגע, ואדרבה התם טומאה מה"ה, והכל
טומאה מדרצק. [ולפי"ה דר"ש חון מזה, אכזה
ובינא דזה קאי, דהיינו הטומאות המעמלות
הנוף בראשו ורובו, דהו' דינא הוא דהידיס
טמאות דהם תחילה].

עוד משכח"ל לענין טומאת ארץ העמים. ע"י
נזיר ג"ה א' עד שיונא לבס ראשו ורובו.
וגר"ש בהלוא ידיו נהאמור יכיו תחילה.

[מיהו יתכן דדון ארץ העמים שאני, דהא דצני
התם ראשו ורובו אינו משום דדון טומאת
ארץ העמים אינה הלא בראשו ורובו, הלא מדון
גזרת הטומאה היא, שגל גזרו רק עג הבא לארץ
העמים. ויש נעין בתוס' גיטין ח' ז' נעין דף.
וה"ל כן, יש לומר דלענין ידיס חף שהכנים
כוכן כמו דהאדם עצמו לא נכנס אין כהן גזרת
טומאת ארץ העמים דגל גזרו רק עג הבא
לתוכה, ונא דמי נצית המנוגע וצית ע"ז דחופן
ההיעמלות דהם וכוה טומאתם היא רק בחופן
דהבא ראשו ורובו, ועל כן נעין ידיס דדון
קצת טומאתם הוא צפני עצמו, נעמלות
בנכנסו נפגם].

מיהו יש לדון דזה מכלי חרס שהכנים חייבין
לארץ העמים דטמא, וכמציא דרמב"ם
רפ"א מטומאת מת. ועי'.

ויעינן חזו"א אהליות בהוספות סק"ד, דכתב
דהיינו טעמא דר"י דרבי יהודה דס"ל
דהנכנס לארץ העמים צדיק תיבה ומגדל עד
שיונא ראשו ורובו, דמציא דמפרש דנזיר ג"ה
דהיינו צפתתה מלמעלה, ויעו"ש בחזו"א ס"ק
ג', והרי כיון דנפתח מלמעלה ליכא הלל דשדה
תיבה ומגדל, ובהדיא דתנן באהליות פ"ט מ"ג,
היתה יושבת על שוליה וכו', וכתב טלח בחזו"א,
דלמש"כ באהליות סי' ז' ס"ק ז' לאדד דכל שהאור

גת הרי הוא
ת ז, או נגע
ות הנוגע צו
יק כ"ג דחלל
ז כלל כנים,
ע"כ. (ועיין
אלא של חרס

דס פעם חל
ך וכול לקבל
גל מת אחר.
שפיר הקובי

אבר מן הרי
מתיבת חלל
בנחגל צו צן

י"ץ העמים

דזבים מ"ה
ורובו לצית
דהיינו טעמא
דקרוצת ע"ז.
ל דתקרוצת
כמת דטעמא
דיכנים רובו.

צית הטומאה
הוא מעמל
ורובו לצית
מדבריו דהיא
נזקקה טומאה
נ"ב ע"ז, ורק
נ.

ס ידיו לצית
ר"ע וחכ"ה
הידיס תחילה

וכן יד, דחד דינא להו. (ומיכו צלמי שיה)
מעלמו לא שייך דליחוק).

ועי' חזו"א אהליות סי' י"ב ס"ק ד', דהיינו
צהריא דחולין קב"ו אי מלי גלי וכו'
וש"מ עומאה עמונה דוקעת, דילמא ה"מ חסדי
דנבלה אינה חוללת. ותירץ דליכא עור ושלמה
דהיינו. ולכאורה ב"ל שומר (ויד). ושמע
דהיינו. ומיכו צידון דס' ע"פ ריב לא שייך
ענין שומר.

ועי' רש"י חולין קכ"ט אי ד"ה לריק, שיה
שומר הכוליא. ולכאורה משמע ד"ה שיה
דעומאה חמורה עומאה עלמיות, דהריק מלי
שייך לדון זו סופו לעמא עומאה חמורה. וריק
לכאורה עור המת למ"ד דהיינו מעמא דער
תורה (נידה ג"ה א'), יתא גס דין
עומאה דמת שלם. (ועי' ש"מ נזיר ג"ה ב' גס
הר"ש, דהא דאצט"ל התם אי עור נעשה גגות,
דהיינו למ"ד דעור עכור מה"ת. ולכאורה, גפ"ה,
הוא לן למופסק הילכתא כלשנה דעיר טביר
מה"ת, וכסוגי' דנזיר, ועי' רמב"ם פ"ג מה
עומאה מת ה"ה). ולפי"ז לא הוה עור המת
אלא כשומר דעומאה חמורה דדינו כיד. ויש
לעיון.

והנה להסודרים דעומאה אינה ממעטת מחילה
עפ"ה, עי' להלן אות ל"ב, יש דון אי יד
ושומר ממעטים. (ויש לעיון בחזו"א נגעים סי'
י' ס"ק ט"ו. וי"ל דאס איתא דנעשים יד וכו',
יעו"ש הענין. ודו"ק). ואת"ל ממעטין, יש נשין
צעור המת מכו שימט.

חותו העמא הוא משכב בין שיהא הוא משכב
בין שיהא הוא ניסע על האדם העכור וכו' כיון
שאינו רוב עכור. (ועי"ש בכל דבריו שם. וי"ל).
ולכאורה קשה מאי שנה ממסיע נימי מרכב
דהניא צתוספתא ה"ל דעמא. ואי מליין להנק
בזה ליד עדיפה ממקנת וצכורה עפי להציה
עומאה, דהשיבא יד לכל העומאה, ומש"כ
מקנת, הוה אתי שפיר, אך לריק עיון בזה. ועי'
מל"מ פ"ז מה' כלים (דאיייתו צחזו"א שם) לענין
ידות דכלי חרס אי יתכן לומר דעדיפי מגבו
דכלי חרס, אך כמדומה דהיינו ענין לגד"ד.

ועי' חזו"א נגעים סי' י' ס"ק ט"ו לענין יד דאצן
מנוגעת דהיינה מעמאה צאהל, דלא עדיפה
יד ממקנת (דהא צעיין שיכנים כזית צאהל.
ועי"ש מה שהקשה לפי זה בסוגי' דחולין קכ"ה
ב', היאך מצט"ל שם אצן שצזית מהו שתיעשה
יד להצרתה לעמא בית הצור, הא צעיין שיהא
שם שיעור ולא עדיפה יד ממקנת וכנ"ל). ולהני"ל
יש לדון בזה. (ועי"ש מה שייבב, ליד אינה
חוללת, והשיב כאילו הצית והצניס המנוגעות
תחת אהל אחד, ולכך מעמא, ולכאורה הרי אצן
שצזית מצט"ל, ויפסיק שאר הכותל, ולא גרע
ממחילה י' שעושין למאורע, ויש שם גס פתח.
ואולי כנגד עוצו הכותל שאני, ולא מהני המחילה
לזה שלא תכנס העומאה לפנים. ול"ה).

יד

בדין טומאת היד

כבר דנו אי ידות אית להו נמי טומאה עלמיות,
או דילמא אינס אלא טפנים בלצד לעיקר
להכנים עומאה ולהוליאיה. ויש לדון אי היינו
צפני טומאת מת, וכן יד ושומר דעומאה חמורה
(דדינו כיד).

ועי' אהליות פ"ה מ"ג, ובהמה והיה שמתו,
ומשמע דהיינו דומיא דהיין (יעו"ש),
ולכאורה אף דהן אינן חוללין דעמאין מ"מ עורן
לחון, ומשמע דלא היין שומר דעומאה חמורה,

בקושיית הגר"א בניצוק וקטפרס דכל טיפה תטמא חברתה

נודעת קושיית הגר"א צא"ר ספ"ה דטבריות,
היכי אמרינן דניצוק וקטפרס אינס
חיבור לעומאה, נימא דטיפה שטמאה תטמא
טיפה אחרת, וכן כל טיפה תטמא חברתה. עד
שכל הניצוק והקטפרס יטמאו, דהא קי"ל כל